

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

Кафедра математики та методики її навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о.завідувача кафедри

Ботузова Ю.В.

« 4 » серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ

Галузь знань	<u>01 Освіта/Педагогіка</u>
Спеціальність	<u>015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)</u>
Спеціалізації:	<u>015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)</u>
	<u>015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)</u>
Освітньо-професійна програми:	<u>Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)</u>
	<u>Професійна освіта (Цифрові технології)</u>
Форма навчання	<u>Денна</u>

Кропивницький 2022 р.

Робоча програманавчальної дисципліни Економіка і організація підприємств

для студентів

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

Освітньо-професійна програма Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)

Освітньо-професійна програма Професійна освіта (Цифрові технології)

Розробник: кандидат економічних наук, Панченко Оксана Петрівна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри математики та методики її викладання

Протокол від «4» серпня 2022 року № 1

В.о. завідувача кафедри д.пед.н., доцент Ю. В. Ботузова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форми навчання</i>	<i>заочна форми навчання</i>
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)	Нормативна	
	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)		
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр: 2 й	Семестр: 2-й
Загальна кількість годин – 90 контактних – 36 години самостійної роботи студента – 54 годин	Ступінь вищої освіти перша (бакалаврська)	Лекції <i>20 години</i>	Лекції <i>годин</i>
		Практичні <i>16 години</i>	Практичні <i>годин</i>
		Консультацій: <i>годин</i>	Консультацій: <i>годин</i>
		Самостійна робота: <i>54 годин</i>	Самостійна робота: <i>годин</i>
		Індивідуальні завдання:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 години		Вид контролю: залік	Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загальної кількості годин становить:

для денної форми навчання – 0,40

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: викладання навчальної дисципліни «Економіка і організація підприємств» є надання студентам системи теоретичних знань і формування практичних навичок з прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Завданнями, які мають бути вирішені під час викладання дисципліни, є:

- вивчення теорії та практики діяльності підприємства, управління ним у конкурентному середовищі;
- формування умінь ефективного використання ресурсного та виробничо-господарського потенціалу;
- забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку суб'єкта підприємництва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність основних економічних категорій та понять;
- економічний механізм та стратегії діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання;
- склад, характеристику, особливості та значення основних виробничих факторів господарської діяльності підприємств;
- методику планування показників господарсько-фінансової діяльності;
- механізм формування та визначення ефективності діяльності підприємства;

вміти:

- розробляти та обґрунтовувати пропозиції щодо вдосконалення економічного механізму підвищення ефективності господарювання;
- розраховувати основні показники формування та використання виробничих факторів діяльності підприємства; визначати результати фінансово-економічної діяльності підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вища математика (за професійним спрямуванням)», «Права людини та громадянське суспільство в Україні», «Управління персоналом».

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для Освітньо-професійна програма **Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)**

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки, а також сучасних технологій проектування і виготовлення швейних виробів, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

ЗК10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні компетентності (СК)

ФК18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі легкої промисловості.

ФК22. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

ФК23. Здатність виконувати розрахунки технологічних процесів в галузі.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у термінах результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів

ПРН2. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі легкої промисловості.

ПРН7. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПРН8. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих

ПРН10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених стандартом та освітньою програмою.

ПРН17. Виконувати розрахунки, що відносяться до сфери професійної діяльності.

ПРН23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

ПРН24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі легкої промисловості.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для Освітньо-професійна програма Професійна освіта (Цифрові технології)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, у галузі освіти та цифрових технологій, що передбачає застосування теорій та методів педагогічних та комп'ютерних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні компетентності (СК)

ФК 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі цифрових технологій

ФК 22. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у термінах результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів

ПРН2. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі цифрових технологій.

ПРН 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПРН 08. Самостійно планувати й організувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПРН17. Виконувати розрахунки, що відносяться до сфери професійної діяльності.

ПРН23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Підприємство як суб'єкт господарювання. Визначення підприємства, цілі та напрями його діяльності. Правові основи функціонування підприємства. Класифікація підприємств. Зовнішнє середовище, взаємодія підприємства з ним.

Державне регулювання діяльності підприємства. Принципи та методи державного регулювання.

Виробнича та загальна структура підприємства.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Класифікація підприємств.

Зовнішнє середовище, взаємодія підприємства з ним.

Принципи та методи державного регулювання.

Виробнича та загальна структура підприємства.

Студенти повинні:

знати суть підприємства, його цілі та напрями діяльності, класифікацію та правові основи діяльності підприємства, принципи та методи державного регулювання, виробничу та загальну структуру.

Тема 2. Зміст і завдання економічної роботи на підприємстві

Суть і зміст економічної роботи, її завдання в ринковій економіці.

Прогнозування діяльності підприємства.

Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві.

Види планування: стратегічне, тактичне, оперативне, їх суть. Бізнес-планування, його мета. Основні розділи бізнес-плану.

Методи планування: ресурсний, спробно-статистичний, нормативний, балансовий, екстраполяції, економіко-математичний тощо.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Прогнозування діяльності підприємства.

Основні розділи бізнес-плану.

Студенти повинні:

знати суть абсолютних, відносних і середніх величин, їх визначення та види, принципи прогнозування та планування; види та методи планування;

Тема 3. Ресурси підприємства

Поняття: «трудові ресурси», «кадри», «персонал» і «трудовий потенціал». Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями та кваліфікацією. Структура персоналу.

Основні показники кількості працівників, порядок їх визначення.

Показники виміру робочого часу: людино-місяці, людино-дні, людино-години. Поняття та визначення абсолютних показників календарного фонду робочого часу, табельного фонду робочого часу і максимально можливого фонду робочого часу.

Показники використання робочого часу: коефіцієнти використання фондів часу, коефіцієнти встановленої тривалості робочого дня (місяця, кварталу, року), інтегральний коефіцієнт використання робочого часу.

Визначення кількості окремих категорій працівників. Фактори, що впливають на розмір кількості персоналу. Методика визначення кількості працівників.

Поняття «продуктивність» та «ефективність праці» персоналу. Показники продуктивності праці: виробіток і трудомісткість. Методи розрахунку продуктивності праці. Індекси продуктивності праці. Чинники зростання продуктивності праці.

Поняття «мотивація трудової діяльності». Методи мотивації.

Оплата праці. Поняття «заробітна плата», її структура і склад основних елементів фонду оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту. Основи організації оплати праці на підприємстві. Тарифно-посадова система (тарифно-кваліфікаційні довідники, кваліфікаційні довідники посад керівників, фахівців і службовців; тарифні сітки; схеми посадових окладів або єдина тарифна сітка).

Форми та системи оплати праці, їх характеристика.

Основні принципи формування системи преміювання персоналу. Обґрунтування розмірів премій.

Планування фонду оплати праці.

Капітал, його суть та види. Поняття «виробничі фонди» та «виробничі засоби». Виробничі засоби: основні та оборотні, їх характеристика та відмітні ознаки.

Оцінка основних засобів. Класифікація та структура основних засобів. Поняття зносу основних засобів, його види. Амортизація основних засобів. Показники ефективності використання основних засобів.

Основні показники ефективності використання основних засобів: фондододача, фондомісткість і фондоозброєність. Оборотні засоби, їх особливості, склад і структура. Нормування оборотних засобів. Методи нормування витрат матеріальних ресурсів. Показники використання матеріальних ресурсів: коефіцієнт виходу продукції, витрати сировини на одиницю продукції, показники оборотності.

Основні показники використання оборотних засобів: швидкість обороту оборотних засобів (кількість оборотів), тривалість одного обороту, коефіцієнт завантаження оборотних засобів, сума вивільнених (або додатково залучених) оборотних засобів.

Поняття «оборотні кошти». Ефективність використання оборотних коштів: коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, тривалість одного обороту.

Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.
Поняття «нематеріальні ресурси». Інтелектуальна власність та її об'єкти.
Поняття «нематеріальні активи».

Практичні заняття

Розрахунок основних показників кількості працівників.
Розрахунок показників руху робочої сили.
Визначення показників використання робочого часу.
Визначення кількості окремих категорій працівників підприємств торгівлі.
Визначення продуктивності праці.
Нарахування заробітної плати працівникам за різними формами та системами оплати праці, доплат і надбавок.
Визначення складу фонду оплати праці та розрахунок його показників.
Планування фонду оплати праці.
Визначення показників ефективності використання основних і оборотних засобів.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями та кваліфікацією. Структура персоналу.
Фактори, що впливають на розмір кількості персоналу.
Поняття «мотивація трудової діяльності». Методи мотивації.
Оцінка основних засобів. Поняття зносу основних засобів, його види.
Основні показники ефективності використання основних засобів: фондоддача, фондомісткість і фондоозброєність.
Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.
Поняття «нематеріальні ресурси». Інтелектуальна власність та її об'єкти.
Поняття «нематеріальні активи».

Виконання практичного завдання

Розрахунок показників руху робочої сили.
Розрахунок основних показників кількості працівників.
Визначення показників використання робочого часу.
Визначення планової кількості окремих категорій працівників.
Визначення продуктивності праці.
Нарахування заробітної плати за почасовою формою оплати праці.
Визначення складу фонду оплати праці та розрахунок його показників.
Визначення вартості основних засобів.
Визначення показників використання матеріальних ресурсів.

Студенти повинні:

знати основні показники кількості працівників, їх руху, використання робочого часу, характеристику та структуру персоналу, фактори, що впливають на розмір кількості персоналу; методику визначення кількості окремих категорій персоналу та продуктивності праці; поняття «заробітна плата» та

«оплата праці», форми та системи оплати праці; суть і моделі мотивації праці, матеріальне стимулювання праці; «фонд оплати праці» та його склад, звітність із праці; характеристики виробничих засобів, їх оцінку та ефективність використання; методика нормування витрат, матеріальних ресурсів, методика нормування оборотних коштів, суть нематеріальних ресурсів та активів; показники, що характеризують ефективність використання основних і оборотних засобів;

уміти розраховувати показники кількості працівників, їх руху, ефективності використання часу, визначати кількість окремих категорій працівників, розраховувати продуктивність праці, нараховувати заробітну плату за різними формами та системами оплати праці, доплати, надбавки та премії, визначати і планувати фонд оплати праці; визначати вартість основних засобів, показники використання основних засобів і матеріальних ресурсів; показники ефективності використання основних і оборотних засобів.

Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства

Економічна сутність, класифікація та структура інвестицій. Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти та суб'єкти. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. Абсолютна ефективність: коефіцієнт економічної ефективності, строк окупності капітальних вкладень.

Зміст інноваційної діяльності. Напрями інноваційної діяльності. Інноваційний процес та його види. Поняття «нововведення», «новація», «інновація». Економічний ефект та економічна ефективність інновацій. Джерела фінансування інноваційної діяльності.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти та суб'єкти.

Напрями інноваційної діяльності. Інноваційний процес та його види. Джерела фінансування інноваційної діяльності.

Студенти повинні:

знати суть, характеристику інвестицій, їх економічну ефективність, показники ефективності інвестицій та показники використання матеріальних ресурсів, суть інновацій та інноваційної діяльності, джерела її фінансування.

Тема 5. Організація виробництва та його обслуговування

Виробничий процес та його структура. Принципи організації виробничого процесу: спеціалізації, пропорційності, паралельності, прямоточності, безперервності та ритмічності.

Організаційні типи виробництва: одиничне, масове та серійне.

Поняття «виробничий цикл».

Методи організації виробництва: непотоковий та поточковий, їх характеристика.

Інфраструктура підприємства, її поняття, види та значення.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Принципи організації виробничого процесу: спеціалізації, пропорційності, паралельності, прямоточності, безперервності та ритмічності.
Інфраструктура підприємства, її поняття, види та значення.

Студенти повинні:

знати виробничий процес та його структуру, принципи та методи організації виробничого процесу, організаційні типи виробництва, інфраструктуру підприємства.

Тема 6. Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність

Загальна характеристика продукції та одиниці її виміру. Класифікація продукції за економічним призначенням. Номенклатура та асортимент продукції. Показники обсягу продукції.

Планування виробництва продукції. Визначення попиту на окремі види продукції. Планування виробничої програми підприємства. Ресурсне обґрунтування виробничої програми. Матеріально-технічне забезпечення. Виробнича потужність підприємства, її визначення. Обчислення потреб у матеріальних ресурсах. Визначення запасів матеріалів.

Якість продукції, її оцінка та рівень якості. Конкурентоспроможність продукції, її суть і визначення рівня. Економічна ефективність підвищення конкурентоспроможності продукції.

Практичні заняття

Визначення показників обсягу продукції.

Планування випуску продукції.

Розрахунок виробничої потужності підприємства.

Розрахунок можливого обсягу виробництва продукції за наявною потужністю підприємства.

Розрахунок потреби в матеріальних ресурсах.

Визначення показників якості продукції.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Класифікація продукції за економічним призначенням. Номенклатура та асортимент продукції. Показники обсягу продукції.

Планування матеріально-технічного забезпечення підприємства основними засобами, сировиною та продуктами.

Якість продукції, її оцінка та рівень якості.

Виконання практичного завдання

Визначення показників обсягу продукції.

Розрахунок виробничої потужності підприємства.

Розрахунок можливого обсягу виробництва продукції за наявною потужністю підприємства.

Визначення показників якості продукції.

Студенти повинні:

знати характеристику продукції, показники виробничої програми, методику планування випуску та реалізації продукції, потреби в ресурсному забезпеченні; суть якості та конкурентоспроможності продукції;

уміти визначати показники продукції, товарів, послуг; планувати показники виробничої програми підприємства.

Тема 7. Витрати підприємства

Витрати виробництва, їх характеристика та класифікація відповідно до П(С)БО 16 «Витрати». Класифікація витрат за різними ознаками.

Кошторис виробництва. Зміст і методика його обчислення.

Собівартість продукції та собівартість окремих виробів.

Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Методика обчислення окремих статей калькуляції.

Планування витрат від звичайної діяльності за їх видами: собівартості реалізованих товарів, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат, витрат від фінансової діяльності.

Планування загального обсягу та рівня витрат.

Ціни в ринковій економіці, їх види. Ціноутворюючі фактори. Визначення цін на продукцію виробництва.

Методи установавання цін: собівартість плюс прибуток, забезпечення фіксованої величини прибутку, за рівнем поточних цін (конкуренції), рівнем попиту тощо.

Практичні заняття

Розрахунок кошторису виробництва.

Визначення складу виробничої собівартості.

Визначення складу адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних і фінансових витрат.

Визначення собівартості продукції.

Визначення собівартості окремих виробів.

Визначення показників витрат і собівартості.

Визначення цін на продукцію виробництва.

Планування витрат за окремими статтями та загальним обсягом у сумі та за рівнем.

Визначення цін різними методами.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Собівартість продукції та собівартість окремих виробів.

Виконання практичного завдання

Визначення цін на продукцію виробництва.

Визначення складу адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних і фінансових витрат.

Визначення показників витрат і собівартості.

Планування витрат за окремими статтями та загальним обсягом.

Визначення цін різними методами.

Студенти повинні:

знати суть і склад витрат, порядок їх включення до собівартості продукції, методику визначення собівартості продукції та окремих виробів, цін на продукцію виробництва;

уміти визначати собівартість продукції та окремих виробів і цін на продукцію, визначати витрати за окремими статтями та загальним обсягом.

Тема 8. Результативність діяльності підприємства

Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства.

Дохід і прибуток підприємства як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства.

Види прибутку. Джерела формування доходу та прибутку підприємства відповідно до стандартів бухгалтерського обліку. Фактори, що впливають на прибуток. Планування прибутку. Рентабельність підприємства, її види та порядок розрахунку.

Практичне заняття

Розрахунок узагальнюючих показників ефективності виробництва.

Планування доходів, прибутку та рентабельності.

Самостійна робота

Вивчення теоретичного матеріалу

Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства. Доходи торговельного підприємства.

Студенти повинні:

знати економічну суть прибутку та рентабельності, методику планування доходів, прибутку та рентабельності підприємств;

уміти визначати прибуток і показники рентабельності, планувати доходи, прибуток і рентабельність підприємств

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма					заочна форма							
	У С Б О Г О	у тому числі					У С Б О Г О	у тому числі					
		Л е к ц ії	П р а к т и ч н і	С е м і н а р и	К о н с у л ь т а ц ії	С а м о с т і й н а р о б о т а		Л е к ц ії	П р а к т и ч н і	С е м і н а р и	К о н с у л ь т а ц ії	С а м о с т і й н а р о б о т а	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Підприємство в сучасній системі господарювання	6	2				4	6						
Зміст і завдання економічної роботи на підприємстві	6	2				4	6						
Ресурси підприємства	24	4	6			14	24						
Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	8	2				6	8						
Організація виробництва та його обслуговування	8	2				6	8						
Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність	12	2	4			6	12						
Витрати підприємства	14	4	4			6	14						
Результативність діяльності підприємства	12	2	2			8	12						
Разом	90	20	16			54	90						

5. Тематичний план для студентів денної форми навчання

№	Назва розділу (модуля), теми (змістові модулі)	Кількість годин					Навчально-метод. Література	Засоби діагностики	
		всього	у тому числі:						
			Л	П	С	пр. інд.			с.р.с
8 семестр									
1	Підприємство в сучасній системі господарювання	6	2				4	Конспекти лекцій 1 Завдання для самостійної роботи студентів 1. Тести з теми 1 Література: 1, 3, 4, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	Фронтальне опитування, письмове опитування; тестування.
2	Зміст і завдання економічної роботи на підприємстві	6	2				4	Конспект лекції 2 Завдання для самостійної роботи студентів 2. Тести з теми 2. Література: 5.4, 10, 11, 12, 20, 29, 30	Фронтальне опитування; Тестування
3	Ресурси підприємства	24	4	6			14	Конспект лекції 3, 4. Практичне заняття 1, 2, 3 Завдання для самостійної роботи студентів 3. Тести з теми 3. Контрольної роботи № 1 Література: 5.3, 6.1, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 28, 33, 34	Фронтальне опитування; Тестування Контрольна робота
4	Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	8	2				6	Конспект лекції 5. Завдання для самостійної роботи студентів 4. Тести з теми 4. Література: 5.2, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 25, 27	Фронтальне опитування; Тестування
5	Організація виробництва та його обслуговування	8	2				6	Конспект лекції 6 Завдання для самостійної роботи студентів 5 Тести з теми 5. Література: 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18,	Фронтальне опитування; Тестування

								19, 28, 33, 34	
6	Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспромо жність	12	2	4			6	Конспект лекції 7 Практичне заняття 4, 5 Завдання для самостійної роботи студентів 6. Тести з теми 6. Література: 6.2, 10, 11, 13, 14, 15, 16,17, 18, 19, 28, 33, 34	Фронтальне опитування; Тестування
7	Витрати підприємства	14	4	4			6	Конспект лекції 8, 9 Практичне заняття 6, 7. Завдання для самостійної роботи студентів 7. Тести з теми 7. Література: 3, 5.1, 6.5, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16,17, 18, 19, 28, 33, 34	Фронтальне опитування; Письмове опитування Тестування
8	Результативність діяльності підприємства	12	2	2			8	Конспект лекції 10. Практичне заняття 8. Завдання для самостійної роботи студентів 8. Тести з теми 8. Контрольної роботи № 2 Література: 6.4, 10, 11, 13, 14, 15, 16,17, 18, 19, 28, 33, 34	Фронтальне опитування; Тестування Контрольна робота
	Разом	90	20	16			54		

6. Тематичний план для студентів заочної форми навчання

№	Назва розділу (модуля), теми (змістові модулі)	Кількість годин					Навчально-метод. Література	Засоби діагностики
		всього	у тому числі:					
			Л	П	Наст. пр. інд.	с.р.с		
8 семестр								
1	Підприємство в сучасній системі господарювання	6						
2	Зміст і завдання економічної роботи на підприємстві	6						
3	Ресурси підприємства	24						
4	Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	8						
5	Організація виробництва та його обслуговування	8						
6	Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність	12						
7	Витрати підприємства	14						
8	Результативність діяльності підприємства	12						
	Всього годин	90						

7. Теми лекційних занять для денної форми навчання

№ з/п	№ заняття	Назва розділу Тема лекції	Кількість годин
1.	1.	<p>Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання. Тема лекції: <i>Підприємство як суб'єкт господарювання</i></p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. 2. Визначення підприємства, цілі та напрями його діяльності. 3. Правові основи функціонування підприємства. 	2
2.	2.	<p>Тема 2. Організація економічної діяльності підприємств та її показники. Тема лекції: <i>Економічна діяльність підприємства.</i></p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна робота – один із основних напрямів діяльності підприємства, її зміст. 2. Поняття, необхідність та методи управління підприємством. 3. Стратегія діяльності підприємства, її обґрунтування 	2
3.	3.	<p>Тема 3. Ресурси підприємства. Тема лекції: <i>Трудові ресурси підприємства.</i></p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття трудових ресурсів. Структура персоналу. 2. Визначення чисельності окремих категорій працівників Методика визначення чисельності працівників. 3. Продуктивність праці персоналу. Методика розрахунку продуктивності праці. 4. Поняття «заробітна плата». Основна та додаткова заробітна плата. 5. Основи організації оплати праці на підприємстві. 6. Форми та системи оплати праці, їх характеристика. 	4 2
4.	4.	<p>Тема лекції: <i>Основні та оборотні засоби підприємства.</i></p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Капітал, його суть та види. 2. Класифікація та структура основних засобів. 3. Показники ефективності використання основних засобів. 4. Оборотні засоби, їх склад і структура. 5. Показники використання матеріальних ресурсів. 	2
5.	8.	<p>Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства. Тема лекції: <i>Виробничі інвестиції. Інновації та їх ефективність.</i></p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна суть, класифікація та структура інвестицій. 2. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. 3. Зміст інноваційної діяльності. 4. Економічний ефект та економічна ефективність інновацій 	2
6.	9.	<p>Тема 5. Організація виробництва та його обслуговування. Тема лекції: <i>Організація та обслуговування виробництва.</i></p> <p style="text-align: center;">План:</p>	2

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Виробничий процес та його структура. 2. Організаційні типи виробництва. 3. Методи організації виробництва. 	
7.	10.	<p>Тема 6.Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність.</p> <p>Тема лекції: <i>Планування виробництва продукції.</i></p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика продукції. 2. Планування виробничої програми підприємства. 3. Виробнича потужність. 	2
8.	13	<p>Тема 8. Витрати підприємства</p> <p>Тема лекції: <i>Витрати підприємств та їх розрахунок.</i></p> <p>Ціноутворення на підприємстві.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витрати виробництва, їх характеристика та класифікація відповідно до П(С)БО 16. 2. Кошторис виробництва продукції. 	4 2
9.	14	<p>Тема лекції: <i>Ціноутворення на підприємстві.</i></p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ціни в ринковій економіці, їх види. 2. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. 3. Методи устанавлення цін. 	2
10.	17	<p>Тема 9. Результативність діяльності підприємства.</p> <p>Тема лекції: <i>Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.</i></p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дохід і прибуток підприємства, як основні показники фінансових результатів діяльності. 2. Види прибутку. 3. Джерела формування доходів і прибутку. 4. Методика планування доходів і прибутку. 5. Рентабельність підприємства, її види та порядок розрахунку. 	2
		Разом	20

8. Теми лекційних занять для заочної форми навчання

№ з/п	№ заняття	Назва розділу Тема лекції	Кількість годин
1			
2			
3			
4			
		Разом	8

9. Теми семінарських занять денної форми навчання (не передбачено навчальним планом)

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1			
2			
		Разом	

10. Теми семінарських занять заочної форми навчання (не передбачено навчальним планом)

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1			
2			

11. Теми практичних занять денної форми навчання

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1	5	Тема 3. Ресурси підприємства. Тема практичного заняття: <i>Визначення чисельності окремих категорій працівників та продуктивності праці.</i>	6 2
2	6	Тема практичного заняття: <i>Нарахування заробітної плати за різними формами та системами оплати праці, доплат і надбавок. Планування фонду оплати праці.</i>	2
3	7	Тема практичного заняття: <i>Визначення показників ефективності використання основних і оборотних засобів.</i>	2
4	11	Тема 7. Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність Тема практичного заняття: <i>Визначення показників обсягу продукції.</i>	4 2
5	12	Тема практичного заняття: <i>Планування випуску продукції. Розрахунок потреби в матеріальних ресурсах.</i>	2
6	15	Тема 8. Витрати підприємства	4

		Тема практичного заняття: <i>Визначення собівартості продукції. Розрахунок кошторису</i>	2
7	16	Тема практичного заняття: <i>Визначення цін на продукцію виробництва.</i>	2
8	18	Тема 10: Результативність діяльності підприємства. Тема практичного заняття: <i>Планування доходів, прибутку та рентабельності</i>	2
		Разом	16

11. Теми практичних занять заочної форми навчання

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1			
2			
		Разом	

12. Самостійна робота для денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст	Кількість годин
1	Підприємство в сучасній системі господарювання	<p style="text-align: center;"><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> Класифікація підприємств. Зовнішнє середовище, взаємодія підприємства з ним. Принципи та методи державного регулювання. Виробнича та загальна структура підприємства.	4
2	Зміст і завдання економічної роботи на підприємстві	<p style="text-align: center;"><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> Прогнозування діяльності підприємства. Основні розділи бізнес-плану.	4
3	Ресурси підприємства	<p style="text-align: center;"><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями та кваліфікацією. Структура персоналу. Фактори, що впливають на розмір кількості персоналу. Поняття «мотивація трудової діяльності». Методи мотивації. Основні принципи формування системи преміювання персоналу. Планування фонду оплати праці. Оцінка основних засобів. Поняття зносу основних засобів, його види. Основні показники ефективності використання основних засобів: фондівдача, фондомісткість і фондоозброєність. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів. Поняття «нематеріальні ресурси». Інтелектуальна власність та її об'єкти. Поняття «нематеріальні активи». <p style="text-align: center;"><i>Виконання практичного завдання</i></p> Розрахунок показників руху робочої сили. Розрахунок основних показників кількості працівників. Визначення показників використання робочого часу. Визначення планової кількості окремих категорій працівників. Визначення продуктивності праці. Нарахування заробітної плати за почасовою формою оплати праці. Визначення складу фонду оплати праці та розрахунок його показників. Визначення вартості основних засобів. Визначення показників використання	14

		матеріальних ресурсів.	
4	Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	<i>Вивчення теоретичного матеріалу</i> Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти та суб'єкти. Напрями інноваційної діяльності. Інноваційний процес та його види. Джерела фінансування інноваційної діяльності.	6
5	Організація виробництва та його обслуговування	<i>Вивчення теоретичного матеріалу</i> Принципи організації виробничого процесу: спеціалізації, пропорційності, паралельності, прямоточності, безперервності та ритмічності. Інфраструктура підприємства, її поняття, види та значення.	6
6	Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність	<i>Вивчення теоретичного матеріалу</i> Класифікація продукції за економічним призначенням. Номенклатура та асортимент продукції. Показники обсягу продукції. Планування матеріально-технічного забезпечення підприємства основними засобами, сировиною та продуктами. Якість продукції, її оцінка та рівень якості. <i>Виконання практичного завдання</i> Визначення показників обсягу продукції. Розрахунок виробничої потужності підприємства. Розрахунок можливого обсягу виробництва продукції за наявною потужністю підприємства. Визначення показників якості продукції.	6
7	Витрати підприємства	<i>Вивчення теоретичного матеріалу</i> Собівартість продукції та собівартість окремих виробів. <i>Виконання практичного завдання</i> Визначення цін на продукцію виробництва. Визначення складу адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних і фінансових витрат. Визначення показників витрат і собівартості. Планування витрат за окремими статтями та загальним обсягом. Визначення цін різними методами.	6
8	Результативність діяльності підприємства	<i>Вивчення теоретичного матеріалу</i> Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства. Доходи торговельного підприємства.	8
	Разом		54

13. Самостійна робота для заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст	Кількість годин
1	Підприємство в сучасній системі господарювання	<p style="text-align: center;"><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Підприємство як суб'єкт господарювання. Визначення підприємства, цілі та напрями його діяльності. Правові основи функціонування підприємства. Класифікація підприємств. Зовнішнє середовище, взаємодія підприємства з ним. Державне регулювання діяльності підприємства. Принципи та методи державного регулювання. Виробнича та загальна структура підприємства.</p>	
2	Зміст і завдання економічної роботи на підприємстві	<p style="text-align: center;"><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Прогнозування діяльності підприємства. Основні розділи бізнес-плану.</p>	
3	Ресурси підприємства	<p style="text-align: center;"><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями та кваліфікацією. Структура персоналу. Фактори, що впливають на розмір кількості персоналу. Поняття «мотивація трудової діяльності». Методи мотивації. Капітал, його суть та види. Поняття «виробничі фонди» та «виробничі засоби». Виробничі засоби: основні та оборотні, їх характеристика та відмітні ознаки. Оцінка основних засобів. Класифікація та структура основних засобів. Поняття зносу основних засобів, його види. Амортизація основних засобів. Показники ефективності використання основних засобів. Основні показники ефективності використання основних засобів: фондвіддача, фондомісткість і фондоозброєність. Оборотні засоби, їх особливості, склад і структура. Нормування оборотних засобів. Методи нормування витрат матеріальних ресурсів. Показники використання матеріальних ресурсів: коефіцієнт виходу продукції, витрати сировини на одиницю продукції, показники оборотності. Основні показники використання оборотних засобів: швидкість обороту оборотних засобів (кількість оборотів), тривалість одного обороту, коефіцієнт завантаження оборотних засобів, сума вивільнених (або додатково залучених) оборотних засобів.</p>	

		<p>Поняття «оборотні кошти». Ефективність використання оборотних коштів: коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, тривалість одного обороту.</p> <p>Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.</p> <p>Поняття «нематеріальні ресурси». Інтелектуальна власність та її об'єкти.</p> <p>Поняття «нематеріальні активи»</p> <p><i>Виконання практичного завдання</i></p> <p>Розрахунок основних показників кількості працівників.</p> <p>Розрахунок показників руху робочої сили.</p> <p>Визначення показників використання робочого часу.</p> <p>Визначення кількості окремих категорій працівників підприємств торгівлі.</p> <p>Визначення продуктивності праці.</p> <p>Нарахування заробітної плати працівникам за різними формами та системами оплати праці, доплат і надбавок.</p> <p>Визначення складу фонду оплати праці та розрахунок його показників.</p> <p>Планування фонду оплати праці.</p> <p>Визначення вартості основних засобів.</p> <p>Визначення показників використання матеріальних ресурсів</p>	
4	Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	<p><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Економічна сутність, класифікація та структура інвестицій. Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти та суб'єкти. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. Абсолютна ефективність: коефіцієнт економічної ефективності, строк окупності капітальних вкладень.</p> <p>Зміст інноваційної діяльності. Напрями інноваційної діяльності. Інноваційний процес та його види. Поняття «нововведення», «новація», «інновація». Економічний ефект та економічна ефективність інновацій.</p> <p>Джерела фінансування інноваційної діяльності.</p>	
5	Організація виробництва та його обслуговування	<p><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Принципи організації виробничого процесу: спеціалізації, пропорційності, паралельності, прямоточності, безперервності та ритмічності.</p> <p>Інфраструктура підприємства, її поняття, види та значення.</p>	
6	Продукція: сутність, різновиди та	<p><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Загальна характеристика продукції та</p>	

	конкурентоспроможність	<p>одиниці її виміру. Класифікація продукції за економічним призначенням. Номенклатура та асортимент продукції. Показники обсягу продукції.</p> <p>Планування виробництва продукції. Визначення попиту на окремі види продукції. Планування виробничої програми підприємства. Ресурсне обґрунтування виробничої програми. Матеріально-технічне забезпечення. Виробнича потужність підприємства, її визначення. Обчислення потреб у матеріальних ресурсах. Визначення запасів матеріалів.</p> <p>Якість продукції, її оцінка та рівень якості. Конкурентоспроможність продукції, її суть і визначення рівня. Економічна ефективність підвищення конкурентоспроможності продукції.</p> <p><i>Виконання практичного завдання</i></p> <p>Визначення показників обсягу продукції. Розрахунок виробничої потужності підприємства. Розрахунок можливого обсягу виробництва продукції за наявною потужністю підприємства. Визначення показників якості продукції.</p>	
7	Витрати підприємства	<p><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Витрати виробництва, їх характеристика та класифікація відповідно до П(С)БО 16 «Витрати». Класифікація витрат за різними ознаками.</p> <p>Кошторис виробництва. Зміст і методика його обчислення.</p> <p>Собівартість продукції та собівартість окремих виробів.</p> <p>Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Методика обчислення окремих статей калькуляції.</p> <p>Планування витрат від звичайної діяльності за їх видами: собівартості реалізованих товарів, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат, витрат від фінансової діяльності.</p> <p>Планування загального обсягу та рівня витрат.</p> <p>Ціни в ринковій економіці, їх види. Ціноутворюючі фактори. Визначення цін на продукцію виробництва.</p> <p>Методи установлення цін: собівартість плюс прибуток, забезпечення фіксованої величини прибутку, за рівнем поточних цін (конкуренції), рівнем попиту тощо..</p>	

		<p><i>Виконання практичного завдання</i></p> <p>Розрахунок кошторису виробництва. Визначення складу виробничої собівартості. Визначення складу адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних і фінансових витрат. Визначення собівартості продукції. Визначення собівартості окремих виробів. Визначення показників витрат і собівартості. Визначення цін на продукцію виробництва. Планування витрат за окремими статтями та загальним обсягом у сумі та за рівнем. Визначення цін різними методами.</p>	
8	Результативність діяльності підприємства	<p><i>Вивчення теоретичного матеріалу</i></p> <p>Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства. Доходи торговельного підприємства.</p> <p><i>Виконання практичного завдання</i></p> <p>Розрахунок узагальнюючих показників ефективності виробництва. Планування доходів, прибутку та рентабельності.</p>	
	Разом		

14. Індивідуальні завдання

Підготовка доповідей, есе, рефератів презентацій за темами:

1. Забезпечення підприємства трудовими ресурсами в сучасних умовах господарювання.
2. Класифікація та структура персоналу підприємства.
3. Обґрунтування оптимальної чисельності персоналу підприємства.
4. Практичне значення виробничих засобів для здійснення виробничого процесу.
5. Напрями інтенсифікації відтворення та шляхи ефективного використання основних засобів.
6. Ефективне використання трудових ресурсів підприємства.
7. Правовий захист нематеріальних ресурсів підприємства.
8. Зарубіжний досвід формування та використання трудового потенціалу фірми.
9. Іноземні інвестиції, їх форми та роль у сучасній економіці України.
10. Сучасна політика ресурсозбереження та ефективність її здійснення.
11. Структура ціни та її елементи.
12. Етапи та методи формування цін на торговельних підприємствах.
13. Методи планування витрат торговельного підприємства.
14. Стратегії зниження витрат на підприємствах України.
15. Напрями вдосконалення ціноутворення на товари в Україні.

16. Напрями розподілу прибутку підприємства.
17. Планування доходів і прибутку торговельних підприємств.
18. Підвищення прибутковості підприємства під впливом дії окремих чинників.
19. Підвищення рентабельності на підприємствах торгівлі та в закладах ресторанного господарства.

Крім наведених, для написання рефератів можна використовувати теми, передбачені для написання контрольних робіт, а також довільні теми на вибір студентів та викладача за умови їх відповідності програмі дисципліни.

15. Методи навчання

- словесні (пояснення, лекція, інструктаж, консультація);
- наочні (ілюстрація, схема, мультимедійні файли);
- практичні (бесіда відтворювальна та евристична, моделювання ситуацій оцінювання управлінської діяльності, самостійна робота на занятті та поза аудиторна).

16. Методи контролю

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- Експрес – опитування на лекціях;
- Опитування на заняттях (письмове, усне, групове й індивідуальне);
- Контрольні роботи;
- Тестові методи перевірки знань.

Технологія застосування різних методів контролю знань студентів з дисципліни «Економіка і організація підприємств» передбачає проведення попереднього, поточного контролю успішності навчання, проміжного контролю і підсумкового контролю студентів.

Підсумковий контроль: *екзамен*.

Поточний контроль: *опитування, співбесіди, тестування, доповіді, рішення ситуаційних задач, контрольні роботи*.

Попередній контроль знань здобувачів

Попередній контроль являє собою діагностику вхідного рівня знань студентів, який дає змогу визначити наявний рівень знань здобувачів на початку вивчення дисципліни чи на початку вивчення конкретної теми. Формою попереднього контролю є вхідний контроль знань. Він проводиться на 1-му практичному занятті з метою оцінки залишкових знань здобувачів вищої освіти, отриманих під час вивчення циклу дисциплін на попередніх курсах. Вхідний контроль знань проводиться у формі письмової роботи з визначення певних понять, категорій чи економічних явищ протягом 10 хвилин на початку заняття.

Вартість вхідного контролю знань здобувачів зараховується до оцінки за семінарське заняття.

Поточний контроль знань здобувачів

Поточний контроль знань є органічною частиною всього навчального процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу з дисципліни «Економіка і організація підприємств». Оцінювання знань здобувачів на основі даних поточного контролю знань відбувається:

1) за допомогою контролю активності роботи здобувачів протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни «Основи виробництва: Економіка і організація виробництва», включаючи відповіді на практичних заняттях, написання та захист реферату, участь у науковій роботі факультету та написання наукової роботи, підготовка доповідей, повідомлень та аналітичних матеріалів з курсу «Економіка і організація підприємств» тощо;

2) через виконання завдань для самостійної роботи, включаючи ведення конспекту лекцій, ведення конспекту для підготовки до практичних занять, ведення словника термінів з основ логістики тощо;

3) через виконання контрольних робіт.

Поточний контроль на семінарських заняттях проводиться з метою виявлення готовності здобувачів до занять у таких формах:

- ✓ вибіркового усного опитування перед початком занять;
- ✓ фронтального стандартизованого усного опитування здобувачів за основними питаннями заняття;
- ✓ фронтальної перевірки виконання домашніх завдань; виклику до дошки окремих здобувачів для самостійного розв'язування практичних завдань чи ситуацій;
- ✓ експрес-опитування, що являє собою або суцільне опитування всіх присутніх здобувачів групи, або вибіркоче опитування частини здобувачів групи. Питання з теми (кількох тем), яка готувалася на практичне заняття, передбачають чітку коротку відповідь (наприклад, дати визначення ланцюга постачань; назвати види каналів розподілу тощо). При експрес-опитуванні кожен здобувачів має право відповісти лише один раз;
- ✓ тестування;
- ✓ реферативних повідомлень та їх обговорень;
- ✓ інше.

В ході вивчення дисципліни здобувачів має право підготувати і захистити один реферат на обрану ним особисто тему. Реферат оцінюватиметься за 5 бальною шкалою і буде входити до підсумкової рейтингової оцінки за аудиторну роботу.

Самостійна робота здобувачів передбачає цілеспрямований пошук ефективних способів вивчення дисципліни «Економіка і організація підприємств», свідоме ставлення та послідовність в роботі, вміння використовувати наявну літературу і нормативну базу, планувати власну

роботу. Самостійна робота передбачає виконання письмових завдань до кожної теми в окремому зошиті, які перевіряються викладачем.

Проміжний контроль з дисципліни «Економіка і організація підприємств» у відповідності до навчальної програми передбачає проведення рубіжних контрольних робіт. Для написання рубіжної контрольної роботи здобувачів надається не більше 30 хвилин. Кількість варіантів контрольних робіт становить 5.

При виконанні контрольних робіт оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули здобувачів після опанування блоку тем.

Підсумковий контроль знань здобувачів з дисципліни «Економіка і організація підприємств» проводиться за результатами рейтингової оцінки за увесь період вивчення даної дисципліни та у формі **екзамену**.

Для розрахунку рейтингової підсумкової оцінки використовується єдина бальна система оцінювання академічної успішності здобувачів з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

17. Критерії оцінювання

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- Повнота розкриття питання;
- Логіка викладання, культура мови;
- Емоційність та переконаність;
- Використання основної та додаткової літератури;
- Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- Повнота розкриття питання;
- Правильність розв'язання задач;
- Логічна побудова схем;
- Цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- Акуратність оформлення письмової роботи.

Результати навчання студента, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання студентів охоплює низку письмових, усних, практичних контрольних процедур, які використовують відповідно до компетентнісних характеристик (знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Вимірювання рівня досягнення результатів навчання здійснюється експертно за критеріями.

Оцінювання результатів навчання студентів проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, виступах

студентів під час обговорення питань на семінарських заняттях, комп'ютерного тестування, виконання індивідуальних завдань тощо і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі іспиту, в терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

Ү «відмінно» – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання під час аналізу практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, вільно володіє державною мовою;

Ү «добре» – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або під час аналізу практичного завдання;

Ү «задовільно» – студент в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, на недостатньому рівні володіє державною мовою;

Ү «незадовільно» – студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає навчальний матеріал під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, відсутні мислення та сформованість практичних навичок.

Шкала оцінювання результатів навчання, яке проводиться у формі тестування:

<i>Відношення кількості набраних балів до максимально можливої, %</i>	<i>Оцінка</i>
90–100	Відмінно
70–89	Добре
60–69	Задовільно
Менше 60	Незадовільно

Максимальна кількість балів за результатами попереднього, поточного та проміжного контролю студентів становить 60 балів (аудиторна робота), а мінімальна – 30 балів.

Залік складається усно за білетами підсумкового контролю, які пропонуються здобувачам. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю студентів становить 40 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	
		<i>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</i>	<i>для заліку</i>
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
85 – 89	B	Добре	
75 – 84	C		
65 – 74	D	Задовільно	
60 – 64	E		
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Методичні матеріали комп'ютерних презентацій лекцій.
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
4. Перелік теоретичних питань до екзамену.
5. Тестові завдання.
6. Завдання до підсумкового контролю.
7. Пакет білетів комплексної контрольної роботи.

19. Питання для підсумкового контролю

1. Надайте характеристику підприємству як суб'єкту господарювання, наведіть класифікацію підприємств.
2. Поясніть зміст зовнішнього середовища та взаємодію підприємства з ним.
3. Охарактеризуйте цілі та напрями діяльності підприємства.
4. Поясніть виробничу та загальну структуру підприємства.
5. Поясніть порядок та необхідність державного регулювання діяльності підприємства.
6. Наведіть та охарактеризуйте види підприємств.
7. Розкрийте суть економічної роботи на підприємстві.
8. Поясніть поняття та необхідність процесу управління підприємством.
9. Охарактеризуйте поняття «стратегія підприємства» та порядок її обґрунтування.
10. Надайте економічну характеристику та класифікацію показників, що використовуються у економічній роботі.
11. Розкрийте суть основних понять трудових ресурсів.
12. Охарактеризуйте структуру персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями та кваліфікацією.
13. Поясніть порядок визначення чисельності окремих категорій працівників.
14. Поясніть суть та методику розрахунку продуктивності праці персоналу. Наведіть фактори зростання продуктивності праці.
15. Охарактеризуйте суть і види капіталу.
16. Наведіть класифікацію та охарактеризуйте структуру основних засобів.
17. Наведіть методику розрахунку показників, що характеризують ефективність використання основних засобів.
18. Охарактеризуйте поняття зносу основних засобів., його види.
19. Охарактеризуйте суть, склад та особливості оборотних засобів підприємства.
20. Наведіть економічну характеристику показникам використання матеріальних ресурсів.
21. Наведіть методи нормування витрат матеріальних ресурсів.
22. Поясніть поняття «оборотні кошти» та охарактеризуйте показники ефективності їх використання.
23. Поясніть економічну суть, класифікацію та структуру інвестицій.
24. Поясніть порядок здійснення оцінки економічної ефективності виробничих інвестицій.
25. Поясніть суть і зміст інноваційної діяльності.
26. Поясніть порядок розрахунку економічного ефекту та економічної ефективності інновацій.
27. Розкрийте суть поняття «заробітна плата», основна та додаткова заробітна плата.
28. Поясніть основи організації оплати праці на підприємстві.
29. Поясніть форми та системи оплати праці на підприємстві, наведіть їх характеристику.
30. Поясніть основні принципи формування системи преміювання персоналу підприємства.

31. Охарактеризуйте методику планування фонду оплати праці.
32. Поясніть суть державного регулювання діяльності підприємства.
33. Поясніть суть планування та особливості його здійснення на підприємстві.
34. Розкрийте суть видів та методів планування.
35. Поясніть методи бізнес-планування, його мету.
36. Охарактеризуйте суть виробничого процесу та його структуру.
37. Охарактеризуйте організаційні типи виробництва.
38. Поясніть методи організації виробництва.
39. Наведіть загальну характеристику продукції.
40. Поясніть порядок планування виробничої програми підприємства.
41. Наведіть порядок ресурсного обґрунтування виробничої програми підприємства.
42. Поясніть суть виробничої потужності підприємства, методи її визначення.
43. Поясніть порядок визначення матеріально-технічного забезпечення та потреби в матеріальних ресурсах.
44. Розкрийте суть конкурентоспроможності продукції, визначення її рівня.
45. Наведіть характеристику та класифікацію витрат виробництва.
46. Розкрийте зміст кошторису виробництва продукції, методику його обчислення.
47. Поясніть суть ціни в ринковій економіці, види цін.
48. Поясніть методику здійснення калькулювання в економічних розрахунках.
49. Поясніть методику встановлення цін.
50. Охарактеризуйте поняття доходи і прибуток підприємства, як основних показників фінансових результатів діяльності.
51. Поясніть на охарактеризуйте джерела формування доходу і прибутку підприємства.
52. Охарактеризуйте групу факторів, що впливають на прибуток підприємства.
53. Наведіть методику планування доходів підприємства.
54. Поясніть методику планування прибутку підприємства.
55. Розкрийте зміст рентабельності підприємства та порядок її розрахунку.

20. Рекомендована література

Законодавча база:

1. Конституція України від 28.06.1996 року [Електронний ресурс]. – режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495- VI [Електронний ресурс]. – режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755- VI [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Господарський кодекс України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Закони України:
 - 5.1. «Про ціни і ціноутворення» від 21.06.2012 № 5007- IV.

- 5.2. «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ.
- 5.3. «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР.
- 5.4. «Про державну статистику» від 13.07.2000 р. № 1922-ІІІ.
6. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку:
 - 6.1. 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р.
 - 6.2. 9 «Запаси» від 20.10.1999.
 - 6.3. 12 «Фінансові інвестиції» від 26.04.2000 р.
 - 6.4. 15 «Дохід» від 29.11.1999 р.
 - 6.5. 16 «Витрати» від 31.12.1999 р.
7. Наказ Міністерства статистики України: «Про затвердження Інструкції про облік роздрібного товарообороту і товарних запасів» від 28.12.1996 р. № 389.
8. Наказ Державного комітету статистики України: «Про затвердження Інструкції зі статистики кількості працівників» від 28.09.2005 р. № 286.
9. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України: «Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності» від 22.05.2002 р. № 145.
10. Бандурка О. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. / О. М. Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А. Садиков, О. С. Маковоз. – Х. : ХНУВС. 2017. – 192 с.
11. Бойчик І. М. Економіка підприємства: Підручник / І. М. Бойчик. – К. : Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
12. Городянська Л. В. Статистика для економістів: Навч. посіб. / Л. В. Городянська, А. І. Сизов; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, військовий ін-т, каф. фінансового забезпечення військ. – К. : [Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка], 2019. – 350 с.
13. Економіка підприємства / Л. Л. Лазебник, В. В. Гурочкіна, Л. В. Слюсарєва та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Лазебник. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. – 426 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; т. 166).
14. Економіка підприємства: Підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Л. Л. Ковальської та проф. І. В. Кривов'язюка. – К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 700 с.
15. Економіка підприємства: Навч. посіб. / Уклад. : Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. – К. : НаУКМА, 2018. – 343 с.
16. Економіка підприємства: Навч. посіб. / О. І. Лисак, Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська. – Мелітополь : Люкс, 2020. – 272 с.
17. Шваб Л. І. Економіка підприємства. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-е вид. / Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2005. – 568 с.

18. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.

Додаткова література:

19. Козирєва О. В. Статистика: Навч. посіб. / О. В. Козирєва, В. О. Федорова. – Х. : Видавництво Іванченка І. С., 2021. – 187 с.
20. Ватченко О. Б. Інноваційний розвиток підприємства: Навч. посіб. / О. Б. Ватченко, Б. С. Ватченко, О. Л. Черевко. – Дніпро : Акцент ПП, 2017. – 404 с.
21. Дмитрієв І. А. Економіка і бізнес: Навч. посіб. / І. А. Дмитрієв, Я. С. Левченко, І. Ю. Шевченко. – Х. : ФОП Бровін О.В., 2018. – 316 с.
22. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях: Навч. посіб. / В. І. Куцик, О. І. Кліпкова. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2020. – 316 с.
23. Іванова Л. О. Маркетинг послуг: Навч. посіб. / Л. О. Іванова, Б. Б. Семак, О. М. Вовчанська. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2018. – 508 с.
24. Інноваційні технології в готельному господарстві: основи теорії: Навч. посіб./ Т. В. Капліна, В. М. Столярчук, Л. П. Малюк, А. С. Капліна. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 357 с.
25. Інформаційні системи та технології: Навч. посіб. – Х. : ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2020. – 207 с.
26. Копитко М. І. Управління інноваціями: Навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях / М. І. Копитко. – Львів : ЛьвДУВС, 2019. – 292 с.
27. Лойко В. В. Економіка підприємства: Навч. посіб. / В. В. Лойко, Т. П. Макаровська. – К. : КНУТД, 2015. – 267 с.
28. Мармоза А. Т. Теорія статистики, 2-ге видання. Підручник / А. Т. Мармоза. – К. : ЦУЛ, 2019.
29. Моторин Р. М. Статистика для економістів: Навч. посіб. / Р. М. Моторин, Е. В. Чекотовський. – К. : Знання, 2013.
30. Підприємництво. Торгівля. Біржова діяльність: наук.-допом. бібліогр. покажч. / [упоряд. О. В. Олабоді, Т. П. Фесун] ; Нац. ун-т харч. технол., Наук.-техн. б-ка. – К., 2021. – 120 с.
31. Семенова К. Д. Бізнес-статистика: Підручник / К. Д. Семенова, К. І. Тарасова. – К. : ФОП Гуляєва В. М., 2018. – 210 с.
32. Шарко М. В. Економіка підприємства: Навч. посіб. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС. 2014. – 464 с.
33. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.

Інтернет-ресурси

34. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>

35. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
36. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mof.gov.ua/uk
37. Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
38. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rp.gov.ua/home/>